

[Henry Christensen.]

delt her i tinget for en måneds tid siden, vil man bl. a. deraf kunne se, at medens vi ved udgangen af 1958 havde en nettogæld til udlandet på $\frac{1}{2}$ milliard kr., så var denne nettogæld ved udgangen af 1968, altså efter en 10-årig periode, steget til ca. 10 milliarder kr.

Det var yderligere sådan, at denne nettogæld fremkom som en difference, naturligvis, imellem bruttogæld og bruttotilgodehavende, og bruttogælden var alene oppe på de 25 milliarder kr., hvoraf omkring halvdelen hørte til kategorien kortfristet gæld til udlandet.

Dette viser efter vor opfattelse to ting. Det viser for det første, at dette samfund i løbet af disse 10 år har ladet en del af sin udvikling finansiere igennem en betydelig gældsstiftelse i udlandet, og det viser for det andet, at vi derved var bragt i en situation, hvor vi måtte være særlig følsomme over for udsving i og omkring den internationale valuta. Når dertil føjes, at Danmarks økonomi og Danmarks velstand baseres på en meget høj grad af udenrigshandel, måtte vor følsomhed over for de udenlandske konjunkturer blive så meget desto større. Det er virkningerne heraf, vi har oplevet gennem de seneste måneder og allerstærkest igennem de første dage af maj måned.

Vi har for så vidt været heldige gennem mange år, at vi ikke er stødt på sådanne internationale valutakriser, at de ramte den følsomme situation, vi var i, men nu kunne vi ikke undgå det mere. Knapheden på likviditet rundt omkring i Europa og uden for Europa, det stærkt stigende internationale renteniveau og endelig selve valutaspækulationen, ganske særlig omkring den tyske mark, som på grund af Danmarks store import fra Vesttyskland også måtte spille en særlig stor rolle for os, bevirkede samlet en alvorlig vanskelighed for os og altså et alvorligt træk på de danske valuta-reserver, sådan at vi vel her forrige fredag var ved at se bunden på den danske valutakasse. Men det har altså i høj grad de forudsætninger, jeg her har nævnt, som baggrund.

Jeg vil ikke dermed sige, at Danmark ikke skal kunne finansiere en del af sin udvikling i givne situationer ved træk på uden-

landske kreditmuligheder, men jeg vil sige — uanset at jeg godt har lagt mærke til, at hr. Ivar Nørgaard indkalkulerer det i rækken af, hvad han kalder hellige køer eller dogmer for vort vedkommende — at vi i for høj grad igennem denne årrække har finansieret udviklingen på baggrund af en gældsætning til udlandet. Vi har gjort det i for høj grad, og der har jo også været perioder, hvor der egentlig var en erkendelse af dette. Omsforliget i 1963 havde vel bl. a. dette som baggrund, og senere forsøg, også under socialdemokratisk regering, på stramning i den økonomiske politik havde som klar målsætning, at vi måtte til at reducere det voksende årlige betalingsbalanceunderskud, men det lykkedes ikke at realisere denne målsætning. Betalingsbalanceunderskuddet er især igennem de senere år vokset årlig. Det var også i 1968 for stort, selv om det vel gik 200-300 mill. kr. ned sammenlignet med 1967. Det har måske også den forklaring, at den bytteforholdsforringelse, vi blev stillet over for i kraft af devalueringen — det er ikke en kritik af nødvendigheden af devalueringen, men en konstatering af kendsgerningen — betød et yderligere valutaforbrug alene til dækning heraf på 1,1 milliard kr. Jeg tilføjer, at det skal naturligvis afvejes med andre virkninger, andre faktorer, men bytteforholdsforringelsen var i hvert fald én af de barske kendsgerninger.

Dette er alt sammen udtryk for, at vi igennem en årrække har haft en utilstrækkelig balance i dansk økonomi, der indenlandsk kan udtrykkes ved, at vi har haft en for dårlig balance imellem vor samlede produktion og vort samlede forbrug. Det er vist svært at postulere, at vi i særlig grad har været stillet over for sådanne voldsomme omvæltninger i vor struktur, sammenlignet med en række andre europæiske lande, eller har haft en sådan særlig grad af fattigdom, at vi har haft en tilstrækkelig økonomisk eller national begrundelse for at have opretholdt denne mangel på balance så længe.

Jeg tror, det er nødvendigt at gøre sig dette klart, fordi det efter vor opfattelse er her, vi har en af de fundamentale, grundliggende fejl i den danske økonomiske udvikling. Det er for mig ikke et spørgsmål om at gøre op med skyld eller fordele skyld